

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Henrici Valesii Annotationes In Librvm Secvndvm Evsebii De Vita
Imperatoris Constantini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

nium anno Christi 316, persecutionem in Christianos commovisse scribit. Verum in Baronij annali bus historia utriusq; Liciniani belli admodum confusa est; que partim ex Faftis Idatij, partim ex gestis Constantini à me olim editis restituenda est. Certe Sozomenus in libro 1. cap. 7. dilerte testatur, Licinium post Cibalense demum bellum Christianos persequi instituisse.

εἰς δὲ αὐτὸς. Ab his verbis novum caput inchoandum erat. Hæc enim pertinent ad 2. legem Licinij. Porro quod in titulo capituli legitur *εἰς ἐκκλησίας*, mendolum videtur pro *εἰς ἐκκλησίαν*. Mirum est tamē tum in codice Regio, tum in veteribus schedis constanter legi *εἰς ἐκκλησίαν* συνάγεται. Quamquam in schedis emendatum est eadem manu *εἰς ἐκκλησίας* μὴ συνάγεται. Sed in Fuk, codice optime scribitur *εἰς ἐκκλησίας* αὐτοῖς αὐταῖς μὴ συνάγεται.

Pag. 435. *τὸν ἀρθρόποιον ἀπεγνωσκεν.* Scribendum videtur *τὸν ἀρθρόποιον ἀπεγνωσκεν* φύσεως, εἰδήχη καὶ οὐ μέντοι.

In Caput IV.

τὰς κατὰ πόλιν σπατιώτας. Vide quæ notavi ad caput octavum libri decimi historiae Ecclesiasticae, unde hæc pæne ad verbum transcripta sunt.

τῶν κατὰ πόλιν σπατιώτας εἰς τὰξ. Sic construenda sunt hæc verba, quod non videt Christophorus. Certe in codice Fuk, post vocem *τὰξ* virgula apponitur. *τὰξ* seu *τὰξ ματα* sunt officia Magistratum. Singuli enim Magistratus suum habebant officium seu apparitionem. Id erat corpus quoddam officialium seu militum, qui judicibus apparebant, ut videre est in Notitia Imperij Romani. Hæc officia Graci *τάξεις* vocabant, ut jam pridem notavi ad lib. 26. Amm. Marcellini pag. 318. Recte igitur in veteribus glossis scribitur *τὰξ* *ἀρχοντος* officium, apparitio. Sic Joannes Chrysostomus Homilia 1. in Epistolam ad Corinthios *οὐχ οἴετε τὰς παῖδας, ὅταν παιζοτες τὰξιν ποιοσι οὐ σπατιώτας*.

φεονγάνται δυτὸν κέρους καὶ παρεστάχοις καὶ πλευταῖς εἰς χώρας ἀρχοντος βασίλης. Nonne videtur pueri, quando ludentes apparitionem exprimunt & officia. *Ἄρα πραcontes quidem πρεδοῦμιν* cum litterib; *Ταῦτα* medius incedit personam Praefidis gerent.

τὰς εὐτὰς μηνιούσεν. Joannes Morinus, vir doctissimus, qui hos libros gallice interpretatus est, videt hoc loco Gentiles esse existimat. Certe Eusebius in lib. 2. cap. 21. & 23. τὰς εὐτὰς ponit propaganis seu Gentilibus. Vide quæ supra notavi ad caput 43. hujs libri. Christophorus tamen τὰς εὐτὰς interpretatus est præterea; ut idem sit τὰς εὐτὰς, quomodo locutus est Eusebius cap. 43.

In Caput LVI.

τὰ συφοροὶ. Post hæc verba asteriscus appositus est. Defunct enim nonnulli, quæ tamē ex lib. 10. cap. 8. ita suppleri possunt τὰ συφοροὶ *ιαδητικοὶ* ιεροὶ ιεροὶ. In codice Fuk. Turnebi ac Sav. legitur τὰ συφοροὶ παρεύλων μητροὶ.

μητροὶ ἄλλοι. Galerium Maximianum intelligi, qui prius auctor fuit ac signifer persecutionis Christianorum, ut scribit Eusebius in lib. 8. Cedrenus scribit Maximianum anno 18. Dioecumeni persecutionem aduersus Christianos excitat, hinc Theotecnici cuiusdam præstigiatoris. Qui cum Aria Pilati plena impietatis aduersus Christum complicit, Galerius edicto sanxit, ut magistri camenriter discenda pueris tradarent. Sed nemo non videt, Cedrenum hic falsum esse, qui Galerio Maximiano tribuerit id quod diu postea gestum est Maximino. Est hic solemnis ac perulgatus error Graecorum, ut Maximianum cum Maximino permisceat.

In Caput LVIII.

εὐτελείας τε πειτέρου τιμωροῦ δικελοῦ. Delendit præpositio. Porro hic posterior est Maximus Orientis tyrannus.

HENRICI VALESII ANNOTATIONES IN LIBRVM SECUNDVM EVSEBII DE VITA IMPERATORIS CONSTANTINI.

In Caput I.

Pag. 443. *T*AUT' οὐ. Scribendum est *ταῦτα* οὐ. ex libro 10. Historia Ecclesiastica, ubi hæc omnia ad verbum leguntur. Mirum porro est, Eusebium neque in historia Ecclesiastica, neque in his libris ullam facete mentionem Basilei Amalenorum Episcopi: quem tamen iussu Licinij cæsum esse, omnes Graeci Scriptores consentiunt. Verum Philostorgius in libro 1. Historia Ecclesiastica diserte scribit,

Basileum Amalæ in Ponto Episcopum Niceno Concilio interfusse. Porro Concilium Nicenum, ut inter omnes constat, congregatum est anno post exhortationem Licinij. Quid quod Athanasius in oratione 1. contra Arianos, ubi mentionem facit illustrum Episcoporum qui Nican Synodo aut ipsi interfuerunt, aut eius sententiam comprobant, Basileum Ponti Episcopum usum aliis nominat. Nec martyrem eum appellat, quamvis Hosium confessorem ibidem cognomine

net. Sed & Acta Basilei quæ apud Metaphrastem A extant, inepta mihi videntur ac fabulosæ. Ac pleraque quidem quæ initio eorum leguntur ex Eusebio ad verbum descripta sunt. Fabella autem illa de Gaphyra virginе, conficta mihi videntur ab hominibus otiosis.

In Caput II.

Στορθωλατεῖσιν. In codice Fuketiano & Sav. scriptum est *Στορθωλινόν*; in libro autem 10. historiæ Ecclesiasticae *Απόστολον*.

In Caput III.

πολλὴ γένεσις μεταμόρφωσις φύλαρθρων. In lib. 10. unde hæc ad verbum transcripta sunt, provocat τολλή λέγitur μόνη, quod rectius videtur. Mallem etiam scribere αὐτὴν γένεσιν; nisi forte dativus casus sumi potest pro ablativo absoluto.

In Caput IV.

πάστερ Τίτανος φύγει ἀγαθὸς φύλακας. Alludit ad vocem *φύλακας*. Quemadmodum igitur Imperatores, quoddam milites ad custodiæ corporis sui semper secum habebant: sic Constantinus Episcopos quasi quoddam animæ custodes, ubique sibi adesse voluit. Porro post vocem *τετράτο* punctum apponendum est ex codice Regio & Fuk. quod Christophorus non animadverxit. Ceterum in codice Fuk. Turnebi ac Savili rectius scribitur *τετράτο*. Paulo post in codice Fuk. scribitur πολλόμην. *Καρυγανίνον τακτοῦ χρωμάτου μὲν εἴλατον* τοῦ Θεοφόρον τοτε ποεῖται. Rectius meo quidem judicio.

αὐτὸς τε θεοφόρους. Scribendū est autē: *δέ*. Quamquam codices nostrini nihil mutant, nisi quod pro θεοφόρουs Fuk. habet *θεοφόρους*; scheda vero θεοφόρουs.

οὐδὲ δένθετο θεοῦ. Scribendum videtur *οὐδὲ*, vel certe uno verbo *οὐδὲν*.

οἱ δέ αὐτοὶ θεοὶ. In Regio codice legitur *οἱ αὐτοὶ θεοὶ*. Scribo *αὐτοὶ θεοὶ*, id est, sine controversia. In codice Fuk. Savil. ac Turnebi scribitur *αὐτοὶ θεοὶ*.

πολιμηταῖς. Scribendū videtur *η πολέμεις πραγμάτων προσληπτούσιν συμφώνας αὐτοῖς ταῖς μαχαίραις ταῖς καλλιπέταις ταῖς πάντακαῖς* της πενταύρης προσχομένων. Sic totus hic locus restituendus est. In codice Fuk. ita scribitur: *καὶ η πολιμηταῖς συμφώνας εἶναι μαχαίραις εἰπὼν καλλιπέταις ταῖς πάντακαῖς* της πενταύρης ταῖς προσχομέναις. Optime.

ἐργοπόλεις δέ. Post has voces, quæ sequuntur usque ad τὰ ὄμοια, defunt in MS. Regio, & ad marginem addita furentissimā manu. Quod si conjecturæ indulgere licet, scribendum puto *ἐργοπόλεις δέ*, θέτας ταῦτα, &c. Turnebus in suo codice emendaverat *οἰνοπόλεις*. In codice Fuk. & Savili scriptum est *ἐργοπόλεις δέ*, &c. &c.

Ἐπαρμένοις δέ. In codice Fuk. hic locus ita scribitur *εις ταῖς πολλαῖς θρσοῖς προσεῖται ταῖς παραμένασιν εἰς εἰσρολοῦ, κατατίθεται.* Quæ lectio & distinctio nō displaceat: *ταῖς παραμένασιν κατατίθεται* est *castramentari*.

In Caput V.

εἰς κηρυκούσαφας. Mos Gentilium fuit cereos accenderante status Deorum, ut notari ad lib. 22. Amm. Marcellini.

ης σύμμαχοι. Improptie dicitur ab Eusebii pro συμβάτωσι.

κατιρχόντες εργάτοι. Codex Fuk. habet *κατιρχόντες*. & paulo post *εργάται τοῖς πρὸς θυμᾶς πολυπετερον δέ*. rectius nō fallor.

ης τέλος τῆς απλήθειας. Vocem τέλος omisit Christophorus, in qua tamen tota vis sententiae posita est. Significat enim Licinius, Deos suos in præsentia quidem numero vincere; brevi autem vi ac potentia superiores fore. Joannes Porteus in epistola quin Interpres, hujus vociis interpretationem non omisit. Sic enim vertit: *numero quidem adhuc posteriori.* Mox lego εἰς τις διτός, ut Turnebus ad oram sui codicis emendavit.

ηγετούς φύσιμοις. Idem est, ac si diceret: *οἱ Στρατηγοὶ πρωτεύοντες φύσιμοις.* Irridet Constantini Deum impius Licinius, quod & peregrinus esset & novus. Nam inter Deos quidam patrii habebantur, quidem peregrini. Et patrii quidem Dii religionis vetustate commendabantur. Peregrini vero novi erant, ut pote nuper adsciri. Cicero in 2. de legibus. *Νονος* vero *Deos*, & in his colendas nocturnas per vigilationes sic Aristophanes facetusissimus Poeta veteris comœdia vexat, *μαρπιδιον Σαβάζιον* & alii quidam *Dii peregrini* judicati ē civitate ejeciantur. Locus Aristophanis quem intelligit Cicero, erat in comœdia Lemniis, ut docet Stidas in v. *ἀντὶ θεῶν θεοὺς*. Erat certe Athenis ingens turbæ novorum ac peregrinorum Deorum, quos ξένοι seu ξενεῖς θεοὶ vocabant. Eorum nomina ac series contexuerat Apollophanes Poeta in Cretenis, teste Hesychio in voce θεοὶ ξενοί. Menandri Rhetor seu potius C Alexander in methodo generis demonstrativi pag. 612. nota quodam Deos antiquiores, quodam recentiores dici: *οἱ μινγές πατασιάτεροι, οἱ δὲ νεωτέροι λέοντοι τὰς θεῶν*. At Porteus, cuncte secutus Christophorus, male hunc locum interpretati sunt, quorum error hinc natus est, quod nō videtur adverbium *τοῦ*, idem interdū significare quod *nuper*, ut notavi ad lib. 4. historiæ Ecclesiasticae. Ethac quidem prius notaveram, secutus editionem Genesensem. Postea vero didici, in editione Roberti Stephani & in MS. codicibus legi *ην τοῦ γενιάμυν*. Quam Scripturam cum fecuti sunt Interpretes, minime culpandi sunt.

ταῖς πολλαῖς προσεῖται ταῖς παραμένασιν εἰς εἰσρολοῦ. In libro Morai ad marginem emendatur *πολλαῖς προσεῖται*, quomodo loquitur Eusebius infra cap. 8. Paulo ante in codem Morai libro recte emendatum est: *μαρπά κατεπιτάσσεις*. In codice Fuk. scriptum inveni: *ηπεῖς εἰς τοῖς εἰς ταῖς πολλαῖς προσεῖται*, recte.

In Caput VI.

πρώτοις ἐμπάτεται κατατίθεται. Primum prælium in-

ter Constantinum ac Licinum fuit in Pannonia apud Cibalas, quod optime describit Zosimus in lib. 2. & auctoꝝ exc̄ptorum de Gestis Constantini. Contigit haec pugna Volusiano 2. & Anniano Coss. 8. Idus Octobris, ut scribitur in Fastis Idaei. Quibus consentit Sigenius in libro 3. de Occidentali Imperio. Male in Chronico Eusebii bellum Cibalense confertur in annum septimum Constantini, cum id gestum sit anno 8. ejus Imperii. Immo nonus jamaicus Imperii Constanti-

dd

tini agebatur, si rem ad exactos calculos revoces. A *προστάνεις τροπογόματος*, Id est, *blanda & amicula* biseos compellans. Porro quia in hoc capitulo narrat Eusebius, pertinere videntur ad primum primum in campo Cibalense, de quo supra dixi. Ideo confirmatur ex sequentibus.

In Caput XI.

ποικιλῶν. Novo more *οἰκέτας* pro militum usurpat Eusebius. Erat quidem militia species *οἰκέτης* servitutis temporariorum. Quod etiam docet Suidas in voce *πετράρχης*, *ποικιλός* *διπλωματίας* in *σπαρτιατῶν*. *Εἴτε οἰκέτας δι τοι δικάνων*. Hinc et quod tirones notis quibusdam in corte signabatur tanquam servi. Missio quoque manumissioni respondebat. Non sine causa igitur Eusebius milites Romanos appellat *οἰκέτας*. Quod si forte aliqui diligunt, in promptu est emendare *ταῦτα*.

In Caput XII.

σιντριπάσ πολέμου αὐτοτρόχων. Ex his apparentibus est quod supra notaviad c. 10, illic felicitas Eusebium loqui de priore pectore quod ad Cibalas commisum est.

περιπέπλα στρατών. De hoc tabernaculo quod Constantinus secum semper in expeditionibus circumferebat, scribit Sozomenus in lib. I. cap. 8.

προστέλειας ευρωπής. Forte scribendum est *παραγόντος* *αὐτοφέρου*. Codex Regius *παραγόντος*. Scribo. Et *επαρχίας αὐτοφέρου*, ut in libro Moralia maginam emendatum inveni, & sic codex Fuk. Paullo ante pro *επαρχίας αὐτοφέρου* ut loquitur Eusebius.

C

In Caput XV.

ταῖς μὲν οὐκ οὐσιώδησι. Pacis conditiones hanc runti, ut Licinius quidem Orientem, Aiam Thraciam, Moesiam ac minorem Scythiam possidet; Dardania verò & Macedonia & Achaea, Pannoniam quoque cum Moëlia & Dacia Constantini dominio cederet, ut narrant Zosimus & Sozomenus & aucta excerptorum de Gelfis Constantini.

In Caput XVI.

αὐτοτρόχων. In schedis Regis *αὐτοτρόχων* tur, quomodo etiam Turnebus ad oram sui canemendarat. Ita etiam codex Fuk.

In Caput XVII.

βούτη μεταξύ. Scribendum videtur *βούτη μεταξύ*. Atque ita codex Fuk. & Sav. Porro haec signis Constantini victoria contigit Crispi et Constantino ter Coll. Nonas Julias iuxta Hadrianopolim, ut legitur in Fastis Idatii. At Baronensis pectore Hadrianopolitanum conferit in anno Christi 318, quo Licinius V. & Crispus Coll. fuit. Cujus sententiam his argumentis ac testimoniis optumorum Scriptorum subvertimus. Primus Idatius, qui in Fastis ita scribit: *(Crispi III. & Constantino III. Coll. his Coll. bellum Hadrianopolitanum die 5. Nonas Julias, & bellum Chalcidense anno quarto Calendas Octobris)*. Eadem verbis agnoscit Chronicus Alexandrinus, sed sequenti anno, Paulus & Julianus Coll. perperam adscribuntur. Cum laetio consentit Aurelius Victor, qui de bello ma-

In Caput VIII.

τὸν διαδόπεις πατρικούτα. Hos satellites quibus Constantinus curam labari in pectore communis, Grethius in lib. 2. de cruce cap. 40. eodem elecit qui *Præpositi laborum dicuntur* in codice Theodosiano, id est *τοῦ λαζαρέου*. Nam *λαζαρέος* Graci dicebant, quod laborantibus agminibus auxilio esset, teste Sozomeno.

In Caput IX.

Pag. 443. *εἰς Επαρχίας*. Veram hujus loci Scripturam nobis aperuit codex Fuk. in quo legitur *εἰς Επαρχίας*. Non enim dubito quin Eusebius scriperit *εἰς Επαρχίας*.

In Caput X.

τὴν οἰκατιας ἀπολιτην. Transposita sunt verba ut appearat, que sic restituenda sunt: *τὴν οἰκατιας ἀπολιτην* *ἀπολιτην* *εἰς θεον*, &c. ut scribatur in codice Fuk.

εποιησιν οἰκατιας καθάρους. Scribendum puto *οἰκατιας*

Constantinum & Licinium ita scribit: *Quo sane Avaria prælitis pulso; cum enim prorsus opprimeret arduum videbatur; simul affutatis gratiam; recepti consortio; adscitique Imperio Cesarum communes liberi;* Crispus, *Constantinusque Flavio genuit: Licinianus Licinius.* Quod quidem vix diuturnum, neque his qui assumebantur felix fore, defecit Solis fædato usdem mensibus die patefactum. Itaque sexennio post, rupia pace, apud Thracas Licinius pulsus, Chalcedona concessit. Creati fuerant Cæsares Crispus, Licinius & Constantinus, Gallicano & Balbo Coss. Calendis Martiis, ut scribit Idatius in Fastis & auctor Chronici Alexandrini, id est, anno Christi 317. Sequente autem anno tenebrazione furentur inter diem, hora 9, ut legitur in Fastis Idatii. Quare fallitur Aurelius Victor, qui Cæsarum promotionem in eundem annum confert, quo defecitus ille Solis contigit. Nam defecitus quidem Solis contigit anno Christi 318. Crispus vero una cum Licinio & Constantino Cæsar levatus fuerat anno 317. Natalis Dominici. Recte tamen intervalla temporum numerat Aurelius Victor. Nam à defecitu Solis, qui contigit anno Christi 318, usque ad præsum Hadrianopolitanum sex omnino sunt anni. His accedit Cedrenus, qui anno 19. Imperii Constantini, ait Constantini expeditionem suscepisse aduersus Licinium. Annus enim nonus decimus Constantini cadit in Consulatum tertium Crispi & Constantini, qui erat annus Christi 324. Ab hoc calculo parum abest Sigerius, qui pugnam Hadrianopolitanam assignat anno Christi 323. Severo & Rufino Coss. Eiusdem præsum Hadrianopolitanus mentio sit in lege 1. codice C. Theod. de veteranis, ubi Constantinus sic ait: *Veteranis qui ex die quinta nonarum Julianarum, cum prima per Toraciam villoriam universo orbi illuxit, & qui postea apud Nicomediam nostram missionem meruerant, certa per edictum indulximus, &c.* Et enim præsum Hadrianopolitanum commissum est die quinto Nonas Julias, ut scribit Idatius in Fastis, & auctor Chronici Alexandrini. Verum mendosa est subscriptio hujus legis. Proposita enim esse dicitur Licinio V. & Crispo Coss. Id est, anno Christi 318. Quod Baronio ansam erroris praebuit. Sed quis non videt scriendum esse Paulino & Juliano Coss. His enim Coss. Nicomediam venit Constantinus, post victum ac debellatum Licinium. Licinio vero V. & Crispo Coss. Nicomediam parebat Licinio, ejusque Imperii sedes erat. His igitur Coss. Constantinus non potuit veteranis suis missionem ac privilegii, in urbe Nicomedia indulgere, cum ea civitas ipsius ditioni minime subjaceret. Cum ergo Constantinus in ea lege Nicomediam nostram appelleret, necesse est legem illam datam esse dicamus Paulino & Juliano Coss.

In Caput XVIII.

εἰτε μηρὸν ὅτε εἴησεν. Σcribo μηρὸν ἀρθρικῶν, nisi verba transposita esse dicamus, quod non raro occurrit in his libris. Atque ita Christophorus videtur hunc locum emendasse, μηρὸν ὅτε εἴησεν, ἐπειδὴ τὸ Καραΐρινον οὐδὲ τὸ παραλόγονον, recte omnino. Porro in codice Fuk. & in veteribus schedis, ab illis verbis αἵ δὲ θηριών usq; ad verbū αὐτομάλωσιν, unicum est caput: non duo ut in editione Genevensi.

In Caput XIX.

καὶ οὐτανὰ τὰ ἔπειρας. In libro Moræ & in schedis Reg. corrigitur νεωτέρα. Malim tamen scribere νεωτέρα τὰ ἔπειρας. Porro Constantinus Victoris pronomen usurpat, ut ex Constitutionibus & Epistolis ejus appetet. Certe in Gestis purgationis Cæciliani, aliquot ejus Epistole hanc habent inscriptionem. *Victor Constantinus Maximus Augustus.* Aitigitur Eusebius hoc quasi proprium nomen illius fuisse. Graci enim νεωτέρα vocant nomen proprium. In codice Fuk. scribitur τὰ ἔπειρας εὐτρέπεια τὰ ἔπειρας λογοτέλος.

οἱ οὐρανοὶ τοῦτον συνεχούσθαι. Scribe ὅτι δὲ τοῦτον εἰδεῖται. Pag. 453.
εποτο εξ λιβ. 10. hist. in fine, ubi hæc omnia iisdem
B fere verbis leguntur. Paulo post scribe ταῦτα τοῦτα
κοσμιωτάτατα, ut habeat codex Fuk. Savilij & schedæ
Regiae.

In Caput XX.

τοῖς μηροῖς ἐπαρχείαις. In Chronicō Alexandrino de Constantini in Provinciales liberalitate & indulgentia hæc leguntur, anno ejus Imperii vicesimo καὶ ταῦτα χριτῶνται συντάξεων τὰ διάταξα συνειλιν, id est, artificum & collatorum (hoc est provincialium qui tributa conferebant) onera sustulit.

τοὺς βιβλιαράρχους ἐπειδήτας. Hunc locum non intellexit Christophorus, quem tamen Porteus non infeliciter translatis hoc modo: *Qui eadem de causa translati erant ad curias, muneribus soluti sunt.*

δημοσίοις ἐργοῖς διδίκεν. Male Christophorus verit: ad publica Imperii opera obvanda ut compulsi. συμβολαὶ γέγονται Eusebius appellat metalla, pistriña publica, textrina ac gynæcea: ad quæ opera quicunque sententia judicis damnati fuissent, libertatem amitterebant. Hæc enim servitus pœna dicebatur. Solebant autem Christiani ob confessionem nominis Christi ad hujusmodi opera damnari. Ac de metallis quidem nota res est. De condemnatione autem ad pistrinum, exemplum habemus in Actis passionis Marcelli Papæ.

ἐπειζοταῖς. Due voces in unam coaliisse videntur, que his notis disjungenda sunt in εἰσοδίαις. Paulo post, ubi legitur ταῦς οἰνας δοτολαμβάνειν, scribendū puto ταῦς οἰνας ταῦς αἴτοι αὐτοῖς. Neque enim ξεδibus, sed militia spoliati fuerant.

γνωμονίαις δὲ ἐργοῖς. De gynæceis crebra fit mentione, tum in utroque codice, tum in Notitia Imperii Romani. Vide Lexicon Brissonii. Ceterum qui ad gynæceis damnati erant, inducabantur colobio laneo, quæ vestis erat servilis. Id dicimus ex passione Romanorum martyris quæ edita est à Mombratio, & habetur in codice Musci acensit: *Eadem vero die Maximianus fuisse, qui erant in palatio Christiani, ut discingerentur. Multos ergo dum solerent cingulum suum notaverunt ibi Maximianus transeuntes: & vidi hiscum Beatæ memorie; & furens vocavit eum ad se, & expolivit eum vestimentis, quibus erat induitus, & induit eum colobio laneo, & tradidit eum in gynæcio lanaris ad interficere.* Porro codex Fuk. hoc loco scriptum habet: εἰπει τοις αὐτοῖς οὐδένειν καὶ ὄμοιος τοῖς λοιποῖς οὐδεὶς. rectius sine dubio.

dd ij

In Caput XXII.

PAG. 454. οὐ μοι τι τὸν ἔκτον. Scribendum οὐ μοι στι, & ab his verbis cap. 22. inchoandum est, ut habetur in codice Fuk. & in veteribus schedis.

*στα τὸ φέριν. Emendo στα τὸ φέριν, quod non vidit
Christophorus, scribo etiam πυρθανίμφοι τὰ ἐν
Πατίπε.*

In Caput XXIII.

μαθοις γέρων λόγων την αφετην. Laudat Eusebius Imperatoris Constantini eloquentiam, id enim significant hæc verba. At Christophorus Ionus legisle videtur τοιμητην λόγων την διδάσκειν. Scribendum etiam est μαθοις δ' αὐτοῖς, ut ad latus sui codicis emendavit Turnebus. Atque ita legitur in MSS. codicibus Fuk. & Sav. Porro ab his verbis inchoatura cap. 24. tum in codice Fuk. tum in veteribus schedis.

Pag. 455. ἐδὴ τὸ πατέρον. In codice Fuk. scribitur ἐπὶ πατέρ-
ον, quomod etiam Geneveses in quibusdam codi-
cibus legi annotarunt. Verum hæ Scriptura ferri
non potest. Sequitur enim προστίχοις in singulis.
Deinde Eusebius unicus hic affect Constantini Cō-
stitutionem; eam scilicet quæ ad Provinciales missa
fuerat a Constantino. Ac duas quidem leges simul e-
missas fuisse testatur in gratiam Christianorum; al-
teram ad Ecclesiam Catholicam: alteram ad Provin-
ciales. Verum alterius duxata exemplū subjicit; ejus
scilicet quæ data erat ad Provinciales Palæstinæ. Al-
teram vero quæ missa erat ad Ecclesiis, omisit Eusebius;
vel quia codem exemplo scripta erat; quo illa ad Pro-
vinciales; vel ob aliam causam.

In Caput - XXIV.

ιπαρχίω ταῖς παλαιστīs. In codice Medicāo scriptum inveni ιπαρχίω ταῖς παλαιστīs. Potro ab his verbis cap. 35 inchoavi, auctoritatem secutus codicis Regii & Fuket. In veteribus etiam schedis legitur ιπαρχίω ταῖς.

πάταχ ἀριθμούσα. Scribe ex codice Medicō τὸ πάταχ ἀριθμούσα. Et paulo post ex eodem codice legendum est τὸ γεγραπτὸν θεραπείαν, ut legitur etiam in schedis Regis & codice Fuketiano.

καταφροντικῶς ἔχοντας. Codex Medicæus habet
τέλειαν τὰς, quod rectius mihi videtur.

Et rā πολλού τε. Longe rectior est codicis Medicis Scriptura. Sic enim habet: αἰδένθι τα πολλού τις γένων γάρ τις τίχει τις. &c. Et post vocem θεών punctum habet, quæ nota est interrogatio.

πιστω. Longe elegantius codex Medicagus scriptum habet πιστω τω δημοθετι.

In Caput XXV.

area. Particula χ deest in codice Medicæ, nec admodum necessaria est. Mox ubi legitur: χ ras $\tau\sigma\theta\tau\sigma\rho\sigma$ $\tau\sigma\mu\tau\alpha\tau\sigma$ idem codex habet: χ ras $\tau\mu\tau\sigma\tau\gamma$. Item pro χ $\tau\sigma\pi\theta\tau\sigma$ $\tau\pi\pi\sigma$, scribit ras χ $\tau\pi\pi\sigma$ $\tau\pi\pi\sigma$, quonodo etiam in Ichedis scriptum reperi, & in codice Fuk.

Pag. 456. Χρῆμα τοῦ ἀνθρώπουν οὗτος. Mutilus est hic locus,
qui ex codice Medicō ita restitui debet: Χρῆμα τοῦ
κρητῶν αὐτοῖς εὑμενίας, οὐ πόσι τοῦ ἀνθρώπουν οὗτος
λεγεινούς εἰσον μηδειά καλύπτας, &c.

A *αισπενώτω*. In codice Medicō scribitur *αισπενώτω*, sed *αισπόλέγομενοι*. Ceteri codicē
gius *αισπενώτω* quoque scriptum habent.

In Capit. XXVI.

ερούσε τὸ δίκαιον ἀτίμως. Rectius in codice Medio-
cæo legitur hoc modo: ερούσε τὸ δίκαιον ἀτίμω-
σερ, ή τὸ κριτὸν ἀτίμωσαν. Hoc est quod supra ex-
xit in cap. 25. ut Iupra notavi τε, σ' αὐτοῖς ὑπογε-
γεντας τοι μάλιστα ἡ φρεσ το κριτὸν ἀτίμωσαν
η πρός τε αὐτοῖς πεπονισμένης. Λογισμος τοις εἰδο-
σατας.

— ἐκδιλογεῖται προφάσει. In codice Medicæ legitur
οὐδὲ ταῦτα μίτα κοινῶς ἐπροφάσει, reclausum
in B. Ior. Mox idem codex habet eis aἰχιζειτε τὰ τέλη.

In Caput XXVII.

πανάλιθρον. Codex Medicus vocem addit modo: Πανάτην πανάλιθρον ἴδεται σύχρονον. Paulo potius scribitur τοπετων γένεσις πανάλιθρον, rectius sine dubio.

In Caput XXVIII.
τὰ ἀρχέποντα κατεχόντων. Codex Medicus τις
Θράσεια. Et paulo post habet θρασια εὐθεῖα
λη σine conjunctione.

Conterior. In codice Medicæ simplex pro com-
posito legitur **v**entor, quod minorem habet al-
Ctatem. Moxidem codex habet **μέντην** **νέστη**

πάτρως δὲ κόμητος ἀναγέγεντος. Rectius in codice Mev
ceo legitur *πάτρως δὲ τὸ κόμητον τοιούτον τοντον*, quam emendationem confirmat Sozomenus illa-

1. cap. 8. ubi legem hanc Constantini in compendium redigit.

particula ῥος, quæ proflus superflua mihi videb.
κρείτον τινὰ διώμει. Dux postremæ voces deu-
in codice Medicæ, & vox ερέθη refertur ad
cem que præcessit, ἀλλαζ.

παντας ενδια. Post hæc verba codex Fuk. Tombi ac Savilius duas voces addunt *εκνοσθει τρισθει*. Atque ita legit Christopherinus, ut ex verbo

Atque legit Christopherus
eius apparat, quæ in hoc loco valde inuitata
Ergo vero verba illæ dicitur tunc p[ro]p[ter]ea q[uod] eis
dedit nos ap[osto]l[us] p[ro]p[ter] eos, & c. de Constantino ipso dicit
ultimo, non autem de Deo, ut putarunt Musci
& Christophorus. Quare nihil opus est vel
illis d[omi]n[u]m p[ro]p[ter] eos inveniatur, quæ nec in Medi-
Regio codice leguntur, nec in veteribus schedi-
præfertim cum sequatur paulo post m[anu]scritu[m] sui
propositum.

In Caput XXIX.

In codice Medicæologium
notis à Turno recte, si modo a Turno teletum.
Porro hæc per parenthesim dicta intelligere oportet.
In codice Fuk. & Turnebi legitur
a Turno.

^{pag. 458.} τὸν δέπτον. Longe rectius in codice Medicæo totus hic locus ita scribitur: ταῦτα ἀγένην διαρκεῖσθαι, τὸν κυριεῖσμαν μαντοῦ διάγον πιστόντας, μέρεις τοῦ οἴνου προειμεῖσθαι. Ceterum his verbis concluditur tota periodus, qua incipit ab illis verbis capituli precedentis, εἰδὼν τὰς ἀρχὰς βασιλείας, quod non viderunt Interpretes. Sed neque ipse id unquam comprehendere potuisse absque subsidio codicis Medicæi.

ἰεραιστὸν τε καὶ δοφαλῶν. Codex Medicæus scriptum habet: ιεραιστὸν τε καὶ βασιλείαν δοφαλῶν, & Spem filiorum Dei, Constantinus Imperator vocat reginam, quod omnibus rebus humanis presteret.

οὐωπεραφαλακάντον. Antequam Medicæum codicem nactus esset, videram legendum esse δέων φράσις αὐτοῦ, quam conjecturam plane confirmavit codex Medicæus. In quo etiam legitur τεσσερή τε, & tamen subscriptio.

εἰς λαμπρότερον τε. In codice Medicæo scriptum inveni εἰς λαμπρότερον καὶ μακαριστὸν οὐρανού τὸν δέξαν, &c.

In Caput XXX.

γνωμαις διατεστῶν Codex Medicæus γνωστος, & paulo post συνταχθεὶς θυματος καταλόγοις. In schedis Regiis legitur συνταχθεῖσαν, sicut & in codice Fuk.

χωρίοις τοῖς στατοῖς. In codice Medicæo rectius legitur χωρίοις τε πατρῷοις δοκιμασθεῖσι. Certe in codice Regio legitur etiam δοκιμασθεῖσι. Porro Eusebius πατρώνα χωρία hic appellat fundos paternos. Nam qui curia addicti erant (solebant autem ditissimi quique in eas adscribi) eorum prædia curiis mancipabantur. Itaque tametsi fugā semet subtraherent, nihil proficiebant, cum fundos curia occuparet. Statut igitur Constantinus hac constitutione, ut qui ob Christianam fidem, curiis addicti essent, dummodo curialis non essent originis prædia paterna que curia occupaverat, recuperarent. Male igitur Christopherus veritatem patrū sedibus. Turnebus in suo codice emendavit αποκαταστάτισ. Incodice autem Fuk. scriptum est αποκαταστάτισ τε τεκτονες, ut & in libro Sav. & Christopheri.

καταπονθεῖσι. In codice Medicæo legitur καταπονθεῖσι, quod magis placet. Est enim verbum juris civilis. Sic ferrimultā passim occurrit in Constitutionibus Imperatorum.

Ἀγιστος. Codex Medicæus Ἀγιστος. Et paulo post Χαιροτονεῖστον.

In Caput XXXI.

ὅσους οὐ βουλεύειν τῆς οἰκουτερίου. Non sine causa dixit οὐ βουλεύειν, propter monachos qui in insulis solitariam vitam degebant.

ἐπαγοι μέρεις των. Alter scriptum exhibet codex Medicæus, hoc scilicet modo: ἐπαγοι μέρεις ποτε ὅρης, &c. Et paulo post αὐτοὺς αποδινει. Item οἱ τιτλοί.

ἀποτροπαιούστου. In codice Medicæo scriptum inveni προστροπαιούστου. Quod fortasse rectius est. Id autem significat, cum invidioso quodam falso.

μη μὲν οὐδεν οὐδέποτε. Longe aliter totus hic locus scribitur in codice Medicæo. Punctum enim finale habet post vocem αποτροπαιούστου. Deinde ita

A scribit: μηδεποτε οὐδεν οὐδέποτε. οὐθεν διαρκεῖσθαι τοιχοῦρημ τελεῖ πιστοφρέμη οὐδεὶς αἰνοῦ οὐδεῖς μονοῦ εἰν τοῖς αποτροπαιούστου οὐδεὶς μονοῦ μονοῦ. Id τας φρεσ τοῖς ἤργοις δημοσιοῖς οὐδεῖσις πληγοῦ. Id est: Nam cum metu sub nobis Principibus degere, qui famulos Dei nos esse & gloriamur & confidimus, vel solo anditu absurdissimales fuerit; nedum ut quisquam aut metallorū, aut publicorum operum exumnas suffineat. Quæ lectio sincerior mihi videtur ac plenior quam vulgata.

In Caput XXXII.

τὸν γλύκειον χορλίου. Codex Med. habet γλυκέιας, Fukianus γλυκία.

εἰ καὶ τοῦ κονίου. Scribe ex codice Medicæo εἰ δέ τι longe rectius. Turnebus in suo codice emendavit εἰ τοῦ κονίου παρέπονας, &c. Sed verior est lectio codicis Medicæi, quam confirmat etiam codex Fukianus.

In Caput XXXIII.

Ἐπὶ σπατιωτικᾶς αἵρεις. Codex Medicæus habet επὶ σπατιωτικᾶς αἵρεις. Et paulo post δέ τον απονή,

φροντίσιατα. In codice Medicæo legitur φροντίσιατον εἰς εἰχειράδης ἢ τον, εἰς τας φούλαν.

ἰεινθεῖαν αἵρεις. Scribendum est ex codice Medicæo ιεινθεῖαν αἵρεις χορλίου. Quod confirmat Sozomenus in lib. i. cap. 8. ubi hanc Constantini legem in compendium retulit. In codice Fuk. scriptum inveni εἰς μωνιανθεῖαν αἵρεις, Medicæus vero scriptum habet εἰς μωνιανθεῖαν αἵρεις χορλίου.

In Caput XXXIV.

ἡ μελισσον. Codex Medicæus habet ἡ μελισσον. ^{Pag. 460.} In codice Medicæo scriptum inveni λαθητη, ex qua licet corrupta voce veram ac germanam hujus loci scripturam statim odoratus sum. Scribe igitur αἴθητη λαθητη. Quippe hujusmodi ministeria in γυναικεισ & textinīs, insueta sunt hominibus ingenuis. Idem codex πόνον habet non κέπων.

οὐδεις δυτὺς ιανθεῖας. Rectius in codice Medicæo legitur οὐδεις δυτὺς ιανθεῖας. Et paulo post scribo ex eodem libro καλοις εἰνεργανόμενοι.

ἡ οὐδεισ της ιανθεῖας. Codex Medicæus vocem addit hoc modo: η οὐδεισ μει ιανθεῖας αλλαζεις, recte ni fallor. Duo enim hominum genera distinguit Imperator: quorum alij quidem nobiles γυναικεισ addicti fuerant, aut fiscalium preditorum famuli facti, quæ nobilior erat servitus: alij autem viliores, privatis venundati. In codice Fukianus legitur η οὐδεισ της ιανθεῖας αλλαζεις.

τοιτοι δοτοισ. In codice Medicæo scribitur δοτοι δοτοισ. Intelligit autem audaciam & immanitatem judicis, qui hominem liberum ob veri numeri confessionem libertate spoliasset. In schedis Regiis scriptum reperi πολάτου. Fuk habet πολάτης.

ἀποδογματος. In codice Medicæo rectius legitur αποδογματος. ac προτερον οὐδέποτε. Elegantius codex Medicæus ac προτερον οὐδέποτε, & paulo post in οὐδεις της μητρης. Quomodo in Regiis etiam schedis legitur, & in Fuk: codice. Porro ex his verbis latissim appareat, verum esse quod dixi, Constantium, hoc poste-

dd. iii

riore loculoque de vilioribus ac plebeis hominibus, A qui sententia judicis venundati fuerant. Nam de prioribus quidem qui natalium splendore eminebant, ait Constantinus, pristinam dignitatem recuperare cùs jam licere. Postiores verò ad consueta liberis hominibus ministeria ac labores ablegat.

In Caput XXXV.

διάσκαστοι. Scribe ex codice Medicæo ὡς ια-
γονικάτα διαφόρους εἰς την θεωρίαν φρασάει. Et paulo
post τὸν αειθετὴν θεωρίαν ιαγονικάταν ἔχει. Sed ne-
que in schedis Regii leguntur hæc voces διάσκαστοι. Por-
ro initium hujus periodi varie scriptum in libris ve-
teribus inveni. Nam in Medicæo quidem codice le-
gitur παρεπέτων δὲ οὐδὲ τὸ τούτων ἀντίτοι, &c. In schedis
verò παρεπέτων δὲ οὐδὲ τὸ τούτων ἀντίτοι, &c.
Sed & Regius codex habet παρεπέτων. Quare non
dubium quin hæc vera sit lectio, quam nescio cur
Rob. Stephanus immutari.

χρήματος πατέρων καταστάσεως. In codice Medicæo le-
gitur εἴτε τυπούμενος πατέρων καταστάσεως, quod rectius
esse non dubito. Cum enim aptea locutus sit de
martyribus, nunc de Confessoribus loquitur. Pau-
lo post scribe ex eodem codice καταναγκαστῆς ὅτι
μη τοῖς δικαιούμενοῖς παρεπέτωτε τοῦ πιστοῦ, τῶν ὄπων
ιεροῖς τοῖς, &c.

οἱ εἰς τὰς οὐδεὶς. Omisit hanc παρεπόμην Christo-
phorus, eo quo i nili aliud quam superflua
priorum repetitio videatur. Sed cum hæc verba
etiam in codice Medicæo legantur, non temere ex-
pungenda sunt. Postquam enim Imperator locutus
est de Martyribus, de Confessoribus, & de exilibus
qui metu capitalis lententia in se prolatæ, solum ver-
terant, nunc de ijs agit, qui cum capitali sententia
damnati non fuissent, bonis tamen spoliati fucrant.
Hi enim non erant in numero Martyrum nec Con-
fessorum; quippe qui ad judicium adducti non fuissent.
Exules item non fuerant, sed in patria manen-
tes, possessionibus suis per vim spoliati fucrant.
Certe in hujus capituli titulo quatuor personæ recen-
sentur. Sed Christopherus quartos illos omisit.
In sequenti tamen capite Imperator tres tan-
tum personas recenset, his ultimis penitus præter-
missis.

διαχρονικῶν προμηθεών τοῦ αὐτοῦ τοῦ τούτου. In
successionibus intestatorum, lex proximum quem-
que ex agnatis ad hereditatem vocat, si sui heredes
defuerint, ut docet Gajus in institutionibus
titulo decimo sexto. Hinc agnati legitimi heredes
dicuntur in jure, eo quod his solis lex deferret
hereditatem. Cognati enim jure civili heredes esse
non poterant, sed jure tantum prætorio ad her-
editatem vocabantur, ut docent Jurisconsulti.
Porro in cognatis, is qui proximus erat heredita-
tem capiebat, perinde ut in agnatis, sed difficultas
est hoc loco, quinam intelligi debeant ἀγνάτων
vocabulo, utrum agnatum cognati. Certe si le-
gum nomine leges 12. tabularum intelligamus,
agnatos necesse erit intelligi. Sozomenus habet τοῦ
ιεροῦ τοῦ θεοῦ.

ἡ ὅτι. In codice Regio legitur ἡ ὅτι, quam scri-
pturam in Interpretatione mea sum fecutus. Prius

tamen in eo codice scriptum erat ὅτι, ac deinde te-
centiore manu emendarum est ὅτι. *εἰς την ἡστατήσατο, ἡ διαρράγεται στρατηγεία
εκπληκτικός.* Est autem admodum oblectans et
loci sensus. Christopheronus quidem ita veritatem
et quadrature etiam operi eos succedere, quibus da-
mestica consuetudine conjunctiores, constat; præsum-
cū illi ipsi martyres, non criminis ullius consistit, sed
sua inducit voluntate mortem appetivam. Scđat.
Sunt in hac interpretatione reprehendenda. Pri-
mo enim αὐτόματος τέλος de martyribus diei non
potest. Deinde non de foliis martyribus hic tempo-
rē, sed etiam de confessoribus & profugis, quibus
morte obierant. Itaque præstat hic vertere *μάρτιον*
naturali morte. Sic enim Græci loquuntur, & no-
minatū Eusebius noster, ni fallor. Denique can-
tizone pessime interpretatus est *domestica consuetu-
ne conjunctiores*, cum propinquiores significet. To-
tum igitur locum ita verto: *Ratione consuetudin-
is, ut biad successionem veniant, qui propinquiores
erant fratres, si illi sua morte obiissent. Confirmat
autem nostra interpretatio, tum ex iis que supradic-
ti sunt ex eo quod dicit Imperator αὐτούς ταν-
ταρια, non verò εἰσιν. Per illos autem, intelligi
martyres.*

In Caput XXXVI.

καὶ εἰς πατέρων. Scribe ex codice Medicæo, *εἰς την δέ πατέρων.* Paulo ante idem codex scribit *εἰς την δικαιούμενον τούτων, rectius ut in cap. 35.* Item *πατέρων μητέρων μητρῶν τοῖς, ταῖς, &c.*
προσερχομένη μητρός. Mallem scribere *προσερχομένη*, ut Turnebus & Savilius emendarunt. Atque in
scribitur in codice Fuk. Paulo post in codice Medi-
cæo legitur ὡς εἰς την προσερχομένην τούτων.

In Caput XXXVII.

αλλ' εἰς τοὺς οὐρανούς. Scribe ex codice Medicæo *αλλ' εἰς τοὺς οὐρανούς τοῦ,* &c.
διὸ εἰς τὰ μαλισκά. In codice Medicæo legitur
ἡ εἰς τὰ μαλισκά φανεῖ εἰς αὐτῶν τοῦ. Et paulo
post idem codex habet καρπούσαμφορος, ἡ γινό-
τούσα πλευρά πατέρων, &c. Optime ut eidem re-
fero. Est enim hoc secundum membrum periodi.
Ultimum autem membrum est ἐμας γιαλος, &c.
quod in vulgatis editionibus male divulsum est, &
in sequens caput translatum.

In Caput XXXVIII.

λογοῖς πλεονεξίᾳ. Rectius in codice Medicæo
gitur *ιαῦν πλεονεξία.*
τοῦτο εἰς πατέρων διπλάσια. Longe aliter in co-
dice Medicæo scribitur hic locus in hunc modum:
ώμων απελαύνοντος αφειδεῖσθαι λύεντος απελαύ-
νοντος διμετανεύοντος αφειδεῖσθαι λύεντος
εἰς οτανούτων, &c. Quod rectius esse, nemo est
qui non videat. Nam voces illæ τοῦ εἰδοῦς προ-
pus superflua sunt. Mox in eodem codice scribunt
εἰς τοὺς τοιούτους διπλασιῶντολόγους, &c. Sic cum
in Fuketiano.

διπλάσιον πλεονεξία. Hunc locum correspon-
dit Medicæi, in quo diserte scribitur *πλεο-
νεξία.*

οὐαγῶν πρεστίgor. Codex Medicæus habet *οὐα-*

magis probo. Hoc enim periodus cum præcedenti jungenda est. Mox ubi legitur ἀλλετεσθι, rectius in codice Med. abest ultima particula.

In Caput XXXIX.

*ουδεγαρταμετο. In codice Medicæo deest
γαρ, & paulo post in codem codice scribitur ουδε
άντιφθεξεσθαι.*

τολμωσαν. Scribo τολμησαν, ut est in codice Fuk.
Quod confirmat codex Medicæus, in quo scribi-
tur ἵτολμουσαν. In codem libro post vocem ταις οὐ-
κλησιαις, additur λέπτη, id est, defunct nonnulla.

ὅπιος ἀναφενεῖ. Rectius in codice Medicæo legitur ὅπιος ἀν φαεν.

*et tunc tunc postmodum. Hujus loci emendatio debetur codicis Medicæo, in quo diserte scriptum invenimus *et tunc diuinorum* optime. vult enim Imperator, ut cunctæ loca & prædia quæ Christianis erupta fuerant, cum juribus suis bona fide iisdem restituantur. Itaut si cui prædio vel agro servitus deberetur, putta actus, iter, via; cum eodem jure nulla ex parte immunito reddatur Christiani. Itaque si quis fundum Christiani homini erupsum oppingas, vel in emphycusum dedisset; aut vendendo onus aliquid ac servitutem ei impoluisset, hæc omnia hoc Constantini editio recinduntur. Paulo post ubi legitur *et tunc a Say wnos et alios*, ex eodem codice emendavimus *et tunc a Say*. Codex tamen Fuk. Turn. ac Say. habent *et tunc a Say*, non male.*

In Capit XL.

*z. ulu. z. In Morzil libro ad marginem emenda-
tur. et ulu. z. quod magis placet.*
*πολλού ἔχει την ἀφίεσθαι. Post hæc verba in co-
dice Medicæo sequuntur haec voces itaq; av. γραπτοι,
que in vulgaris editionibus desiderantur.*

τῷ Φείρι φρεστεποτῷ πνεύματος. Codex Medicus habet νύματος, τὸν ἀλλά των τοιων τοιων εἶδεν αὐτοὺς. Sed & in codice Fuk. Turnebiāc Saviliū legitur πνεύματα.

In Caput XLI.

Page 463. *περὶ ὁλοκλήρου.* Ab his verbis novum caput inchoavi: titulum quoque apposui qui in Genevensi & in Parisiensi Rob. Stephani editione decret. Nos vero, tum ex codice Fuk. tum ex veteribus schedis Bibliothecæ Regiae cum supplevimus.

*N*ō vīcī dīxī. Veram hujus loci scripturam nobis
aperuit codex Medicus in quo legitur *N*ō vīcī dīxī.
Scribo *N*ō vīcī dīxī, id est, emptionis jure aut
titulo. Certe hanc emptionem justam appellare, a-
lienum est à mente Constantini, quia hanc emptiones
injustas ac nefarias *p*re*s*umptiones appellant.

*etiam hinc praeceptum sappiat.
Exhortis Codex Fuk habet exhortatio-
nem et quod id remissa. Dudum conjecteram de-
lendam esse particulam z. quam conjecturam no-
stram codex Medicus dilecte confirmat. Loqui-
turi autem Imperator de ijs qui haec loca ab Impera-
toribus sibi donari petierant. Quod Christopher-*

In Capit. XLII.

πεισθν ου. Codex Medicæus πεισθν οτ.

Ξιφάνη αρτό. Rectius nī fallor in codice Medicæ legitur Ξιφάνη, αρτύτετος, &c. scribendum etiam videtur τα πατοδιώματα θεοῦ.

*Deest etiam in eodem codice dicitur
debet etiam esse. Quia omnia addita
sunt ab iis qui hanc orationem non intelligebant.*

Totus igitur locus ita vertendus est. Porro cum certissimis ac evidenter argumentis declaratum sit; partim omnipotentis Dei vi ac virtute; partim horrationibus & adjumentis, que a me frequentanter praestari desiderant, tristitiam & acerbitudinem quae res humanas ante occupabat, nunc ex universo terrarum orbe depulsam esse. &c. Nihil clarius hac lectione, nihil certius? Pro ac utrumque omnino scribendum puto. vel ~~ad~~ ^{ad} ipsos, vel ~~ad~~ ^{ad} ipsorum. Intelligit enim Constantinus ministerium suum, quod Deo in hujusmodi rebus perficiendis comodavit. De qua re non immerito gloriatur in principio hujus editi.

In Zōvola. In codice Medicō deest articulus & post hanc verba adduntur hæc voces *zū x̄zēt.* Quæ sine magno totius sententia danno abesse non pos-
suat. Nam *Zōvia* quidem est quam supra dixit *ap-
pelū tū θεοῦ x̄zēt* verò, est beneficium in homines
collatum ad iumento ac ministerio Constantini.

ἢ τῶν μὲν μοχθηρῶν. Codex Medicæus ἢ τῶν
μὲν πενθερῶν καὶ μοχθηρῶν. Scribendum porro
est διπλά, ut legitur in codice Regio, Fuketiano & in
schedis.

τωγραμάτωλαζόνεγγών. Codex Medicus
habet τηφραμάτων. Nec aliter in codice Regio, &
in veteribus schedis & in codice Fuk, scriptum inven-
ti. Facessatigitur emendatio R. Stephani.

ερκτους βαθιων. In codice Medicō legitur βα-
θιους, & finis hujus edicti ita concipitur θερ-
απιαν τη πλη ρησινον τη λαγον οικιαν, την πλη
συμφωνην διειχθαν προτερην τη τοις μεταξοις αν-
τολοικης μηδεν. Id est, proponatur in Orientibus
parvibus nostris. Et haec subscriptio quam huic
edicto manu ipsius Constantini apposita fuisse te-
statur Eusebius cap. 24. Solebant enim Imperato-

res, editis quæ emittebant manu sua adjicere, proponatur: Idque mandare Praefectis Praetorio, ut appearat ex Novellis Valentiniiani & Majoriani. Certe vel una vox iusticior, satis indicat hanc subscriptionem manu ipsius Constantini additam fuisse. Ipse enim est Imperator quiloquitur, & qui partes Orientales suas appellat. Ita enim loqui consueverant Imperatores, tunc praecipue cum de provincia recens in dictione ipsorum redacta loquerentur. Sic Constantinus in Epistola ad Elafium, & in Epistola ad Probiatum Proconsulem Africam, *Africam nostram* dicit. & in lege prima codice Th. de veteranis apud Nicomediam nostram. Sic in lege unica codice Theod. de his qui languinolentos, &c. *Imperator Constantinus Italis suis.* Denique Constantius Cæsar in Epistola ad Eumenium, quam

refert Eumenius in oratione pro scholis. Merentur Galli nostri, &c. Porro hoc edictum Constantini in codice Medicæ legitur post libros historiæ Ecclesiasticae, hoc titulo: αὐτίχεας διστάξως τὸ θεοφόλος βασιλεὺς λόγον τοῦ τυράννου καθέλων, τοῖς ἵστοροῖς ἐδιετοί πλλωκεν σωτάξας φανύσιμον φατο. Id est, Exemplum constitutionis, quam Deo charus Imperator vicit tyrannos graco sermone scriptam ad provinciales suos misit.

In Caput XL. III.

φράστον ὡς ἡ μάζα καταπιεψεφθεῖ. Ex his verbis apparet, Palæstinum fuisse hujus historiæ scriptorem. Quod idcirco annotare libuit, quia Dionyl. Gotfredus exstimator, Eusebium Cæsariensem hujus librauctorem non esse: quod tamen tum ex immumeris veterum testimonijss tum ex compluribus locis hujus operis facile est cefellere; præcipue ex capite 44. & 45. hujus libri. Ideo autem supradicta lex Constantini data est nominatim ad Palæstinos, quod illic maxime persecutio faviasset, & plurimi in ea provincia Confessores & Martyres fuissent. Notandum item est quod ait Eusebius, primam hanc Constantini sanctionem ad ipsos perlata fuisse. Edictum enim illud de pace & libertate Christianorum, quod post devictum Maxentium Constantinus in Orientem miserat, Maximini fraude suppressum est, ut scribit Eusebius initio libri 9.

In Caput XL. IV.

Pag. 464. ὅπ' ταῦτα ὑποχειμένων τὰς ἀναμονὰς ἀρχαὶ ἀξιωμάτων. Vicarios intelligit & Comites & Proconsules. Hæ enim dignitates longe supra Praefides eminebant, ut omnibus notum est. At Christophorus solenni eterore iżμινας Praefectos veritus quo nihil est absurdius.

In Caput XL. V.

Νομοτά τούτῳ. Christophorus veritus duas leges in eandem sententiam promulgabat. in quo Portelius videtur fecutus qui sic verterat: Due postea leges emissæ non ita dissimili arguento. Ego vero κατα τούτῳ idem estc existimavi, quod simul uno eodemque tempore. Ita enim loqui solet Eusebius.

μάζη μάζα θέων καταστον μανδα. De privatis sacrificiis hæc Eusebii verba intelligenda sunt. Nam Constantinus Magnus lege lata veruit, ne quis Gentilium privatum domi sacrificaret, ut docet lex prima codice Theod. de paganis. Itaque aruspices sacrificij cauls domum evocare prohibuerat. Hi enim victimarum exta inspiciebant. Publica vero tempora adire sacrificandi causa, ibique aruspicum opera ut non vetuit Constantinus, ut testatur lex prima codice Theod. de Maleficiis. Vide Libanum in oratione pro templis, pag. 10. & qua ibi notavit Gothofredus.

In Caput XLVI.

ἀξιας γεγνηθει. In libro Moræ ad marginem emendatur μάζης γεγνηθει. Est & alia emendatio ad marginem editionis Genevensis apposita iñāllo-
ratiū μάζης γεγνηθει. Posset etiam quis suspicari,

A sic legendum & construendum esse hunc locum
ἀξιας τῆς θεων μανδας εἰδικιας. Sed senior est lelio
illa μάζης quam & Fuketij codex consumat.

τε διαχωριστος εἰδικιος. Licinium intelligimus,
mo, quem ob astutiam & senectutem ita appellat
Constantinus. Certe que sequuntur διαχωριστος, de Licinio hæc dici manifeste
guunt. Ex quo etiam conjici potest, hanc Epistola
lam paulo post exauctorationem Licinij scripsisse.

η φέλος η πατερισμός. Initio hujus Epistolæ pro an-

τια dixit διμήτερος. Porro φέλος de Christians sit-
tur, qui persecutionis metu Ecclesiæ neglexerunt,
aut fidem abnegaverunt. πατερισμός vero ad paginos
seu infideles pertinet, qui sacro sanctas aedes diffi-
baverant, & Christians varijs modis vexerant.

Ἐπιτύχαστε. Delenda est particula τι, que in
Codice Fuk. non habetur.

ἡ τὸς ιπαρχικῆς ταξιδεως. In annotationibus ali-
brum primum eius operis, monui ταξιδεως idem est
quod officium seu apparitionem: hoc est certum
merum militum qui judicibus apparebant. ταξιδεως
vero sunt Praefecti Praetorio, ita dicti, quod sumi-
τοις απεχεστ, id est, supra Praefides & Rectores provi-
niciarum. Igitur ιπαρχικὴ ταξιδεως est officium Prae-
fectura Praetorio, de quo confundere est Nonius
Imperij Romani. Porro officium Praefecti Praetorio
reliquis omnium Magistratum officiis praebat.
Nam ut Praefectus Praetorio ceteros judicis
tam civiles quam militares dignitate superabat, si-
ctiam eius Officiales reliquis omnibus praebant
apparitoribus. Hinc in Concilio Chalcodoniensi
Actione 3. μισθον ταξιδεως dicitur officium Praefecto-
rum Praetorio. φαιδρον τοις αἰδοιοις διδοσσι, τὰ
την μητρικὴ ταξιδεως. Hæc porro non intelliguntur
Interpretes, quorum errorem malo equidem silen-
tio premere, quam ambitione refutare. In codice
Fuk. scriptum inveni κατα την ιπαρχικὴ ταξιδεως, ut &
in Savili libro.

τοτετηγειτησιδαθ. Christophorus venit
Hæc enim per literas a me significatum est, de suo ad-
dens ame, quod non probo. Neque enim Im-
perator ipse, sed Praefecti Praetorio ciuismodi litteras
plurimum dabant.

ταυτα μησι ουν. Ab his verbis novum caput in-
choatur in codice Regio. Porro ex his verbis appa-
ret, Constantinum literas eodem exemplo dedidit
ad reliquos Episcopos Orientis.

In Caput XLVII.

την αρχη την θεον ειδωλολατριας. Pessime inter-
pretes hunc locum verterunt, cum existimatorem ad
adjectivum esse, nec animadverterent post eius vi-
gulam esse apponendam. οντις nihil aliud est quam
pietas, ieu divini Numinis obseruantia. Sicut & in
hujus libri, & alibi sapere apud Eusebium.

ειδωλολατριας την ειδωλολατριας. Scribendum est
ειδωλατριας ειδωλολατριας πλαισι, ut in Moræ
bro ad marginem emendatum inveni. Est autem ει-
δωλολατρια ferens, concreta, ειδωλολατρος λει. In
codice Fuk. hic locus ita scribitur: ειδωλολατρια
την ειδωλολατριας πλαισι, &c.

οντις αρχη την αρχην ειδωλολατριας. Pessime hæc verba
Christophorus qui ut opinor, Portelius verio-
ne non viderat. Recte enim Portelius hæc verba

interpretatus est, quamvis sensum non sit esse A
cetus.

In Caput XLVIII.

μηροπή τῆς ἀληθείας αρτοῦ. Virtus hīc properfēctione sumi videtur, tam cā quæ est in visu quam quæ in intellectu. Utraque enim vis at perfēctio eodem tendit, ad veritatem scilicet notitiam. Senus quidem ad veritatem rerum sensibilium: intellectus verò ad intelligibilium veritatem: ex ipso rerum sensibilium veritate progrereditur: & hinc ad lumini Dei notitiam gradatim ascendit. Potest etiam hoc loco: αρτὸν τὴς ἀληθείας dici vis ac virtus veritatis. Quæ sequuntur tamen, de morali virtute hunc locum accipendum esse confirmant.

dvōr@. Lego dīvōr@, ut est in Fuk. Moræ & Gruteri libro. Paulo post scribo διὸ τῷ μὲν αρτῷ σίρας & φύκεται. Sunta autem hæc valde obſcura & intricata: quod partim Constantinus ipsi tribuendum est, qui utpote ἡγιαστής, in dicendo erat obſcurior; partim Eusebii, seu cui alteri qui ex latinis obſcuris græca facit obſcuriora. In manuscripto Fuketii libro ἀρτόν@ legitur, & διὸ τὸν μὲν αρτὸν, &c. optime.

In Caput XLIX.

ἰερυλίου πολέμου. Civilia bellavocat persecutions Christianorum. Nihil enim similius civili bello, quam cum Christiani in singulis civitatibus, non hostium aut barbarorum, sed civium suorum incursione fugabantur ac mactabantur.

In Caput L.

τῆς ἀνθετῆς. Scribendum est τῆς ἀνθετῆς οὐτοῖς, vel si mavis ἀντεκτοῦ, quam lectionem in interpretatione mea sum fecutus. Portefius quoque & Morinus de Pythia seu færcote Apollinis hæc intellexerunt. In optimo tamen Fuketii librototus hic locus ita scribitur: τῶν ἀντεκτοῦ τοις πλάνους αρτοῖς πεποίηται τὸ μαρτία τὸ ἐλαυνόμενον, &c. cui contentus codex Savillii. Mox in iisdem codicibus legitur εἰς ὅποιον τέλον κατιληγότεο.

In Caput LI.

κομιδὴ παῖς ὑπάρχων. In græco hujus capititis titulo rectius scribitur βρό. Neque enim Constantinus puer tunc erat, cum in aula Diocletiani obſidis loco versaretur. Quippe à patre Constantio traditus est Diocletiano, anno Christi 291, cum Constantius à Diocletiano Cæsar factus fuisset. Quo quidem tempore Constantinus annum ætatis circiter quintum decimum agebat. Mortuus est enim anno Christi 337. ætatis sua secundo ac sexagesimo.

βρόχ θάνατοι. In manuscriptis codicibus Fuketii & Savillii rectius legitur βροχθέας. neque aliter scriptum exhibet Regius codex.

μαρφόνιας ἀνακαί. Alludit ad mucronem stili. Porro eleganter Constantinus, leges illas de persecutione Christianorum scriptas sūisse dicit cruentis gladiorum mucronibus. Sic Draconis leges, sanguine non atramento scriptas sūisse quidam veterum dixerunt.

ἐπεισειν παρεστάντο. Mallem dicere ἐπειέναι, ut loqui solet Eusebius.

In Caput LII.

παροντας πάρηστις ἵνε. Sic supra in libro primo Pag. 468. de Severo Cælare dixit Eusebius πάρηστος θεοτοπεῖς, ubi vide quæ de hac locutione annotavimus. Nam Interpretes nihil hic viderunt.

ζηλικία πάση. Codex Fuketii scriptum exhibit ζηλικία πάση. Paulo post in eodem codice & in schedis Regiis scribitur ἡ γένεια ἡ μεταπτώπειας τοῦ Θ. επικαλύπτεται.

In Caput LV.

ἡ αγιωτάτος τοσοῖνον. Ecclesiam Catholicam in Pag. 469. telligit, quam cap. 56. domum veritatis appellat. In facris libris columnæ & firmamentū veritatis dicitur. Paulo post scribe ex codice Fuherii, Savillii & ex sche-
dis Regiis δὲ οἱ ματαροὶ τεκνοί, &c.

In Caput LVI.

τρὸς πλὴν τοῦ θεοῦ αγαπᾶν δὲ τὸν λόγον. In libro Fuketii legitur ιχνός. Sed vera lectio est quam in veteribus schedis Bibliotheca Regiae inveni ιχνοῖς. Quod profecto longe est elegantius.

ιερος Σόλης ἡ Φύση θελητα, τὸ τοῦ πρατήτων. Id est, quam quisq[ue] vult religionem colat. Quibus verbis Constantinus, integrum colendi prout quisque vellet numeris libertatem subditis suis dereliquit. Quippe religiosissimus Princeps omnes quidem mortales ad Christi fidem transire maxime concupivit: neminem tamen ad id unquam coegit. Ac Gentiles quidem pristino errore liberatos voluit: templorū tamen ceremonias & sacrificia non prohibuit, ut Cipre testatur infra cap. 59.

In Caput LVII.

κατὰ τὸν πεποιητα τὸν θεοτοπον. Legο κατὰ τὸν πεποιητα τὸν θεοτοπον. Atque ita scripum exhibet codex Fuketii & Sa-
villii.

πολλὴ τὸν ξενοῖς διάκονος, id est, multiplex di-
nitatis, puta Solis, Lunæ, astrorum & elementorum, de quibus supra dixi. Hæc enim singula, nisi unus D[omi]ni nutu ac potestate regerentur, utique D[omi]ni ef-
fent. ξενοῖς igitur est potestas, nullius dominationi subiecta, quam vulgo independentiam vocamus, que solius Dei propria est.

οἱ γε πρὸς ταῦτα μαρφόντες. Deos Gentilium intelligit, ut supra dixi. Solem scilicet, Lunam & reliqua mundi elementa quæ pro D[omi]nis coluit antiquitas. Mox scribe ex codice Fuketiano τὸ ἀ-
ρχαποντικόν τοῦ Θ., ut legitur etiam in Regiis schedis.

In Caput LIX.

γνοῖς, θνητομένοις αρτοῖς. In codice Fuketiano & Savillii legitur γνοῖς.

αλλοι τὸν μαρφόντεον. Id est, quisquis curari se non sinit, nec morbo idolatriæ liberari; sibi im-
putet, cum medicina in promptu sit. Male Chri-

cc

strophorus hunc locum interpretatur hoc modo: alterius fanari vult, non *vito* verit. Nam de Portesio nihil dico, qui fere ubique à vero sensu deerrat. Musculus certè hæc non infelicit erit.

A suppleatur ut supra posui, eam Scripturam sequi præstat. Porro in Fuketii libro deest vox ^{ad} _{ad} ^{ad}

In Caput LXVI I.

*maria s. dicitur. Scribendum omnino perdet
proum. Paulus post ubi legitur qd. dicitur expugnatio
est particula qd. Donatistas autem intelligunt, quod
post Romanam & Arelatensem synodum, post judi-
cium ipsius Constantini, adhuc in Africa sum-
tuabantur.*

Tὸν κονδὸν τὸν σικελίαν ἐχθρόντας. Licinius
procul dubio intelligit, ut declarauit quæ sequen-
tur verba: εἰς τὸν ιπάτην μέρη σικελίαν. Nam Licinius
Synodos Christianorum Antititium prohibuerat
testatur Eusebius in libro I. cap. 51. At Christo-
phorus communem humani generis hostem
B hoc in loco diabolum esse existimavit, graviter.
Est igitur hic hujus loci sensus. Cogitabam, in-
quit Constantinus, devictō Licinio quidam ex-
bis Orientalibus Epilcopsis imittere in Africam, ad
pacem illuc inter Donatitas & Catholicos compen-
dnam. Cum enim & Italiæ & Galliarum Episcopi
id efficerre non potuerint, vestra deum opere
perficiunt ut sperabam. Sed, ut video, vos pessimi-
hatoribus egitis.

*Scribo dñs dñlaij cum Gracch
Morai libro, quibus contentiunt codex Fukensis
Savili & Regiae Ichedæ.*

In Canada LXI.

pag. 472. τοστότοι διὰ λαύρην. In codice Regio legitur διὰ
λαύρην, quod magis probo. Totus igitur locus sic
scribendus est: εἰς τοστότοι διὰ λαύρην ἀπότας, &c. Cet-
te in Fuketiano codice legitur εἰς τοστότοι.

In Caput LXII.

οἱ δὲ αὐτοὶ πάσαι τὸν Ἀἴγυπτον. Melitianos intelligit
de quorum schismate videndum est Epiphanius &
Baronius.

In Capit LXIII.

*Sed etiam apud eum dicitur. Hosium Cordubensem intelligit, ut scribit Gelasius Cyzicenus in libro 2.
& pollium Ithom Phoebus in Bibliotheca capite 127. &
Nicephorus. Etante hos omnes Socrates atque
Sozomenus.*

In Caput LXV.

Pag. 473. *τίνι μὲν τὸ Φίλον φρέσκιαν.* Mallem scribere *διάθεσιν*, aut *φρέσκιαν*. Contra in principio hujus epistola pro *διάθεσιν* mox *φρέσκιαν*, malim legere *φρέσκιαν*. Mox scribendo *μάταιον εἶναι σύντονον* ex codice Fukentiano & Savillii. Mallem tamen scribere *μάταιον*.

καθάπτιχαλεπώτην. Defunct hic nonnullā, quæ in libro Morati ita supplentur χαλεπώ τινισσηματι παραγοντας διερθωτας τε. prout etiam legitur in editione Genevensi. Ego libentius hunc locum ita supplerem, χαλεπώ τινισσηματι την τυπωσιν οπίζεμένος ελευθέρωστη προδιδύμηθεν. Verum cum in optimis eodicibus Fuketiano & Sayili loens ita

*Notitia Contra. Tunc per
Cretensium pateremque
aqua zeta τη μεταβλητη. Hoc est quod dixi super
priori capite: τον επιστολην οικουμενης εγραψαν. In
telligit autem Constantinus prestitum Hadriano-
litani & Chalcedonem. Quorum illud conteg-
quinto nonas Julias. Hoc vero 14. Calendas Octo-
bres anno Christi 324. Sub finem autem hujus anni
data esse videtur haec Epistola.*

τετέσιπρωνελεμόν. Legendum puto τον Φορταλε επαν προσέλθειν, id est, dictidum illud Donatistarum tursus inquirere ac dijudicare.

decreveram. In optimo Fuketii codice legitur τι A zicenus & Nicephorus habent γράμμα, id est, aures & animum misericordiam accommodans. Sed vulgata lectio re-
tior est. Sic enim Constantinus loquitur infra in
hoc capite. Epiphanius vertit voluntatem prabeni.
εἰ δὲ οὐσίας τούτη γνωματίας. Scribendum videtur
φιλοσοφίαν vel σοφίαν ταῦτα γνωματίας.

η τούτη ταῦτα γνωματίας. In codice Regio, Fuk. &
Savil. legitur η τούτη ταῦτα γνωματίας. Apud Nicephorūm au-
tem legitur η τούτη ταῦτα γνωματίας quād in vulgatis edi-
tionibus. Mox emendavi ex codice Fuk. & Sav. η τούτη ταῦτα γνωματίας.

εἰ δέ ποτε τέτονται. In codice Regio & Fuk. legitur
ποτέ τέτονται sine prepositione: quæ lectio ferri potest, si
voce ποτέ τέτονται referas ad ea que sequuntur η βλασφη-
μίας, η χιονίας.

B Duorum, inquit, alterum, aut
blasphemiz, aut schismatis nascetur occasio. At So-
crates ac Gelasius & Nicephorus hoc loco scriptum
habent addit: εἰ δέ ποτε τέτονται. Est certe hic locus ob pra-
vam syntaxim difficulter & obleucus. Itaque in codice
Regio ad latus hujus linea apponitur nota φ. & q.
hoc modo φ. id est, φίοντος.

πρός τούτους φίλοις οὐδὲν αἴτιον. Vocem δέ μόλι-
χος consulit omnis Christophorus, cùm Alexand-
rum & Arium concordes dici non posse existima-
ret; quippe qui de tantis rebus inter se dissentirent.
Verum Constantinus eos nihilominus unanimes
vocat, cùm de utroq; bene sentiret, eisq; verbis po-
tius quam re ipsa & animo dissidere crederet. Vox
autem αἴτιον parum convenire videtur Antistiti-
bus. Utuntur quidem hac voce Imperatores in lite-
ris suis ad Rectores provinciarum. Sed cùm sacer-
dotes alloquuntur, sanctitatem, gravitatem vel pru-
dentiam frequentius dicunt. Closissime veteres αἴτιον
solenitatem experientia.

εἰς τούτους φίλοις οὐδὲν αἴτιον. Vox αἴτιον
in neutrogene posita videtur. Reficitur enim ad ar-
ticulum οὗτον, cui mox respondet rectius. Rectiusigitur
in codice Regio & Fuk. post verbum μετάγνωστα ap-
ponitur virgula. Neque enim lensus absolutus est.
At Christophorus contra morem suum, ex una
periodo duas fecit.

In Caput LXIX.

τιδαποταιτωνας. Addendum omnino est
φορεῖ ex Gelasio Cyziceno in lib. 2. cap. 4. Nice-
phorus autem in lib. 8. cap. 13. habet γράμμα. Mox ubi
legitur πονθάσοιο, codex Fuk. & Savil. scriptum ha-
bent η πονθάσοιο rectius.

D αγρόνοιο ιντερπετασ. Rectius in Gelasii libro legi-
tur αγρόνοιο, id est, opposuisse, objectisse. Atque ita
legerat Epiphanius scholasticus, ut patet ex cap. 19.
historia tripartita.

εἰς τούτον τὸν διχοτομα, Nicephorus primam vo-
cem utpote superfluum expunxit, quam tamen ha-
bent omnes libri, & Epiphanius scholasticus in ver-
sione sua retinuit.

η πονθάσοιο ιντερπετασ. Langus vertit: conveniens
quidem solemnis quibusdam denegatus, Christophorus
vero sic interpretatur: Conveniens qui in Ecclesia
fieri solet, impeditus. cuiusdor sit pro synaxi hic ac-
cepertur, quo sensu ea vox non infreuentur ulter-
patur. Sic rursus in hoc capite εἰς διμοσίας οὐδενός
ιντερπετασ. & in cap. 68. Sed & Epiphanius scholasti-
cus vertit μητερία contumaciam.

η πονθάσοιο ιντερπετασ. Socrates ac Gelasius Cy-

zicenus & Nicephoro & Epiphano. Et paulo post δέ οὐδὲν ex
iisdem; quibus consentiunt codex Fuk. & Savil. &
schedæ Regia.

In Caput LXXI.

τοφοί ιντερπετασ. Rectius dixisset αττίκειον. Paulo
ante lego ex codice Fuk. & Savil. η κοίτες ιντερπετασ.

ταύτων ιντερπετασ. Id est, hoc meus studium
aque institutum, concordiam in Ecclesia stabilendi,
omnesque homines ad unius Dei cultum traducendi. De
quo studio dixit Constantinus initio hujus Episto-
lae, & alibi passim gloriatur.

το, τε η ιντερπετασ. Lex enim nihil aliud
nobis præcipit quam caritatem; ut scilicet Deum
quidem toto cordis affectu diligamus, proximum
vero sicut nosmetipos. In his duobus tota lex
consistit, ut ait Dominus in Evangelio. Hanc noī
ee ij

intellexit Christophorus, qui sic vertit: *Unumque legis ac discipline institutum (quod quidem cum suis partibus universum Ecclesia corpus, consensente animorum concordia & propria de vincit.) Recitius Portus: Praeceptumque legis in id omnibus partibus in cibis, ut in unam autem universum concludat.* Forte etiam scribendū est rōtēdōrī autē μηρον. Duæ sunt enim partes hujus mandati, quarum altera ad Deum, altera ad proximum pertinet.

Pag. 477. Τούχας ἔκρασθητε. Id est, deorsa caligine simulatum, qua mentis vestre actes erat obducta aique obscurata. Sequitur enim ἀλλοει πήρωτε, id est: *Vos vescim agnoscite, amplectimini, salutare.* Quibus verbis alludere videtur Constantinus ad modum Christianorum sui temporis: apud quos in factis conventibus, dum populus ad perceptionem mysteriorum accederet, diaconus saepius inclamabat εἰπει τοις αδελφοῖς, ne quis lecilect prophanus aut Judaeus ad sacram mensam irreperet, ut docet Chrysostomus in oratione prima contra Iudeos pag. 440. tom. primi. Eodem verbo usus est Marcion cum Polycarpum aliquando videlicet Επίγριψον ήμας, ut ex Irene refert Eusebius in lib. 4. historiæ. Latini quoque verbum recognoscere usurpant eo sensu. Sic in passione Fructuosi Episcopi: *Cum se excalcaisset, accessit ad eum commilito*

A fratre nostro nomine Felix, apprehendaque dextram ejus, recognoscens eum, & deprecans summis effet.

τὸν θραυσθέαν. Scribendum et alio die, ut legitur apud Gelasium & Nicephorūm. Atque ita plane scriptum exhibent Fuk, codex & Savilius & Regia.

In Caput LXXII.

ἡ τῷ πλεόντοι μέρει. Id est animo & cogitatione. Animus enim major ac melior pars cuiusque est. At Christopherus maiorem mentis partem tellexit, quod nullo modo ferri potest.

τὸ δέ το γεράματα οἴγγινα. Scribendum et πράγματα ex Socrate & Gelatio Cyziceno & Nephoro. Paulō post lego προστιθη, ut habet et Nicephorus, & Savilius codex.

In Caput LXXIII.

Στοιχεῖον. In codice Regio deest vox διηγή, que nec valde necessaria est. Supponit tamen in tum locum uno ductu ita legendum esse διηγή δι' τῇ γραφή μοίον συμφοράν, ἀλλαχ τῇ τεταπίματα η νευματικαλε καὶ παθός, καὶ ταπειθαρία, Στοιχεῖον.

HENRICI VALESII ANNOTATIONES IN LIBRVM TERTIVM EVSEBII DE VITA IMPERATORIS CONSTANTINI.

In Caput I.

Pag. 482. Καὶ μὲν βασιλεὺς. In Savilius libro legitur ὁ ίδιος βασιλεὺς. In veteribus autem schedis utraque lectio habetur hoc modo: ὁ δι' ἑαυτοῦ μὲν βασιλεὺς, &c.

πάτερ τοῦ τιτλου ταῖς αρτίαι. In Moræ libro ad marginem emendatur πάτερ δι' πράξιν, ut in Fuk. & Savilius codice. Paulo ante pro τῷ αὐτῷ προτονοῖ τῷ, uterque codex & scheda Regia præferunt τῷ αὐτῷ πρεποντεῖ.

ἰεράρχειον φυλακήειον. Positum videtur pro ἐπεργάσιον, id est, tutelam sibi adscivit. Quod si id verbum in vulgata significacione sumi placet, id quoque ferri potest. Constantinus enim in basi statu quam Roma post partam de Maxentio viatoriam erexit, scribi jussit, hujus signi virtue urbem Romanam à se liberatam fuisse.

Ἐπει τῷ πρ. ιδημασίειον τονοφαντίαις. Ratio syntaxis postulat ut legamus: τὰς κατὰ τὴν πρεπεινοῦσιν τονοφαντίαις. Paulo post scribendum τῷ πατέρι μη, ut habet codex Fuk. & Savilius.

Pag. 483. ὁ δι' ἑαυτοῦ πλαδύειον. In libro Moræ adjecta sunt ad marginem hæc herba, quæ nos in Fuk.

Cetiam & Savilius codice reperimus, μιχαλορίτη τηρασκού πολυπλατιαζόμενα, quam Scripturam in interpretatione sua lecutus est Christopherus. Certe Constantinus libros factos qui Ecclesiasticis uerbis inserviebant, gemmis ac lapillis ornata, ut docet Cedrenus in Chronicō, ubi de Mettodore Philosopho.

τὸ πρεπεινοῦ Θεῖον κλάσσει. Mallem scribere τὸ ηγέρασσει, ut loqui solet Eusebius.

τὸς βουνού αὐτῷ. Delendus est articulus τοῦ.

δημητρεῖον πολιτείαν. Hujus verbi significacionem non intellexit Christopherus, qui πατέρα τις cives vertit. Atque πολιτεία sunt Decuriones, ut jampridem notavi ad librum 22. Amm. Marcelli pag. 225. ex Artemidoro & Athanasio. Quibus addendus est locus Gregorii Nazianzeni in Epistola 49. ad Olympium πάτερα πολέματα τῷ πολιτείας αξιωματίου, id est, universos cives & Decuriones & honoratos.

πατέρον μακάρον, id est, paterno imperio regi. At igitur Constantini Imperium ob clementiam & mansuetudinem, prorius simile fuisse patris in filios imperio: ita ut populi omnes ac Decuriones, non vi ac metu ut subditis, in officio continerentur,